

Františka Hanousková: Hudební svět Mária Biháriho

Posudek vedoucí bakalářské práce

Ke kontextu práce: Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, co je v textu práce opakováno několikrát, totiž že vznikala nadstandardně dlouho, mezi lety 2016 a 2021. To bylo způsobeno ani ne tak běžnou studentskou prokrastinací, jako spíš – a především – důkladností, s níž Františka pracovala jak při promýšlení konceptualizace, tak při zpracovávání dat a formulaci textu.

Výsledná práce – v době čtení tohoto posudku už jistě důkladně představená – má očekávatelnou strukturu v podobě úvodního představení tématu a vlastního místa ve výzkumu (je o jeden z nejpocitivějších positioningů, které jsem četla), teoreticko-metodologické části a části empirické; to vše je završeno shrnujícím závěrem. Výrazně nad očekávatelnou úroveň bakalářské práce je ovšem důkladnost – a také jistá originalita/neprefabrikovanost zpracování klíčových konceptů: Františka stále znovu a důkladněji promýšlela klíčové otázky skupinové příslušnosti (identity, resp. výsledně identifikace – proto také nepoužívá romistickou literaturu – ptá se, jak je deklarovaná příslušnost k romství chápána a realizována), hedikepu nevidomosti apod., hledala vhodnou literaturu, která by korespondovala s jejím porozuměním, a při analýze se snažila nově se dívat na získaná data. Především pak se snažila porozumět tomu, jak udržuje hudba ve své polysémantičnosti pohromadě hudební svět klíčového aktéra Mária Biháriho. Této důkladnosti ostatně odpovídá i celkem impresivní soupis literatury (62 titulů + 50 elektronických zdrojů) i rozsah textu (160 s.).

V mé perspektivě má celá práce jen jeden výraznější teoreticko-metodologický problém. Klíčovým pojmem, umožňujícím podle Františky nahlédnout aktérovu identifikaci, je *sebepojetí*. Odkazuje se tu na Brubakera a Coppera, ovšem vytýká jim, že připouštějí jeho případnou neverbální podobu. Františka naopak pro porozumění Máriovu sebepojetí užívá převážně jeho výroky (jak i upozorňuje v části 3.1.1), které – pravda – doplňuje odkazy na jeho aktivity, např. učení se romsky, nebo na jeho „aktérství“. Člověk ovšem nemusí být příliš dobrý psycholog (ani pozorovatel performancí politické reprezentace ☺), aby přišel na to, že mezi autoreferencemi a realitou bývá tu větší, tu menší mezera. Proto bych uvítala víc etnografie: kupříkladu Máriův důraz na emocionalitu ve spojení s hudbou by dobře triangulovala etnografie jeho vystoupení (Máriův projev včetně jeho mimiky a body language je výrazně expresivní). První důkladnější etnografie je až na s. 97, tedy v poslední třetině textu.

Reálně vzato je ovšem tato výtka poněkud salónní, protože nejen že v našich kurzech nevyučujeme, jak se s touto mezerou mezi verbální sebezprezentací a kompletním sebepojetím popasovat (nebo přesněji: jak situovat verbální sebezprezentaci do komplexu sebepojetí), ale neučí to ani disciplíny, na verbální prezentaci založené (např. oral history).

Jinak mám k textu jen několik drobnějších výhrad. Přísně vzato Mário nehraje na „harmoniku“ (to je jeho emický termín), ale na akordeon. Nerozumím způsobu použití kurzívy: je užívána kupř. v případě názvu kurzu (Hudebně-antropologický seminář – proč?), zato tam, kde bych ji čekala, např. u názvů skupin, ne. Drobnosti se najdou i v citacích použité literatury: např. v soupisu u jména Zity Skořepové chybí název samotného textu, a je uveden je název svazku (s. 150).

Přes zmíněné výhrady je potřeba zdůraznit, že jde o nadstandardní práci, kterou doporučuji k obhajobě a hodnotím jako výbornou.

Herzliya, 30. srpna 2021

Doc. PhDr. Zuzana Jurková, PhD.